Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Rzeczpospolita Polska
INFOdoradca+
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

INFORMACJA O ZAWODZIE

Kasjer walutowy

(421104)

Kasjerzy bankowi i pokrewni

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Kasjer walutowy

(421104)

Kasjerzy bankowi i pokrewni

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Kasjer walutowy (421104)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [434]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): https://pixabay.com/pl/monety-banknoty-ceny-waluty-1726618 [dostęp: 31.10.2018].

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB
26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (048) 364-42-41, fax (048) 364-47-65
e-mail: instytut@itee.radom.pl http://www.itee.radom.pl

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU ... 3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności) ... 3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu ... 3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD ... 3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący ... 3
2. OPIS ZAWODU ... 4
2.1. Synteza zawodu ... 4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania ... 4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy) ... 5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne ... 6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie ... 7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji ... 7
2.7. Zawody pokrewne ... 8
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE ... 8
3.1. Zadania zawodowe ... 8
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie transakcji gotówkowych i bezgotówkowych ... 9
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Zapewnianie właściwych warunków przechowywania i przepływu środków pieniężnych ... 10
3.4. Kompetencje społeczne ... 11
3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu ... 11
3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji ... 12
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO ... 12
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie ... 12
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu ... 13
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów ... 14
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie ... 14
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO) ... 15
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE ... 15
7. SŁOWNIK POJĘĆ ... 16
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze) ... 16
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe) ... 19

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Kasjer walutowy 421104

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Kasjer
- Kasjer bankowy.
- Asystent bankowy.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 4211 Bank tellers and related clerks.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe), źródeł internetowych oraz wyników badań i analiz prowadzonych w projekcie PO KL (2011–2013) „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Monika Kozłowska – Bank Millenium SA, Wejherowo.
- Damian Błaszczak – Eurocent SA, Wrocław.
- Krzysztof Gosz – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Blandyna Lewińska – PBS sp. z o.o., Sopot.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Małgorzata Domańska-Plichta – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Magdalena Jackman – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Ryszard Pieńkowski - PBS sp. z o.o., Sopot.
- Sebastian Stefański – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Krzysztof Symela - Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Daria Świsulska – PBS sp. z o.o., Sopot.

Recenzenci:

- Daria Ciskowska – Getin Noble Bank SA, Gdynia.
- Joanna Hincke-Mutka – Orlex, Gościcino.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Paweł Gosz – Ekspert niezależny, Warszawa.
- Leszek Miazga – Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza, Gdańsk.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: *2018 r.*

WAŻNE:
W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Kasjer walutowy obsługuje klientów w zakresie kupna i sprzedaży walut wymienialnych, dokonuje transakcji pieniężnych, w tym także międzynarodowych oraz skupuje czeki podróżne[1].

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Praca **kasjera walutowego** ma charakter usługowy. Osoba pracująca w zawodzie skupuje i sprzedaje wymienialne waluty według ustalonych cen (kursu kupna i sprzedaży poszczególnych walut), realizuje międzynarodowe transakcje pieniężne, a także obsługuje wybrane produkty finansowe.

Kasjer walutowy jest stroną negocjacji przez nabywcę cen – kursu wymiany walut.

Praca kasjera walutowego jest obciążona dużą odpowiedzialnością, obsługuje bowiem transakcje o nierzadko bardzo wysokiej wartości.

WAŻNE:
Kasjer walutowy posiada aktualną wiedzę na temat norm prawnych regulujących rynek finansowy, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów o przeciwdziałaniu prania brudnych pieniędzy i finansowania terroryzmu.

Sposoby wykonywania pracy

Kasjer walutowy wykonuje pracę polegającą m.in. na:
- obsłudze programów oraz aplikacji służących do przeprowadzania transakcji pieniężnych,
- obsłudze klientów zamierzających przeprowadzić transakcje walutowe,
- sporządzaniu dokumentacji towarzyszącej transakcjom walutowym oraz obsłudze produktów finansowych,
- dbałości o prawidłowe, zgodne z procedurami, przeprowadzenia transakcji.
- archiwizacji przeprowadzonych czynności,
- weryfikacji autentyczności przyjmowanych środków płatniczych (polskich i zagranicznych),
- zabezpieczeniu środków pieniężnych[4].

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2 i 3.3. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Miejscem pracy **kasjera walutowego** są pomieszczenia biurowe bądź placówki przystosowane do prowadzenia działalności finansowej.

Praca wymaga bezpośredniego kontaktu z klientami oraz przedstawicielami instytucji finansowych. Wykonywana jest przede wszystkim w pozycji siedzącej, przy sztucznym bądź naturalnym oświetleniu – w zależności od pory dnia / roku oraz specyfiki danego pomieszczenia. Miejsce pracy kasjera walutowego może być pomieszczeniem klimatyzowanym. Często kasjera walutowego od klientów oddziela szyba.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Podstawowymi narzędziami pracy **kasjera walutowego** są m.in.:
- komputer, w którym rejestruje w specjalistycznych programach kasowych wszystkie transakcje gotówkowe i bezgotówkowe,
- kasetka kasjerska zamykana na klucz, w której przechowuje gotówkę niezbędną w bieżącej pracy w ciągu dnia oraz pozostałość kasową[3] po zakończeniu pracy,
- stempel kasjerski, potwierdzający na dokumencie transakcyjnym datę i numer kasjera.

Kasjer walutowy obsługuje także:
- urządzenia do liczenia pieniędzy, zarówno banknotów, jak i bilonu,
- urządzenia do wykrywania fałszywych banknotów,
- sejfy, multisejfy,
- dyspensery[2],
- drukarki,
- kalkulatory,
- kserokopiarki,
- skanery,
- telefony.

Organizacja pracy

Kasjer walutowy pracuje zgodnie z obowiązującymi w danej instytucji procedurami oraz standardami.

Praca odbywa się w systemie pracy stałym lub zmianowym, najczęściej w wymiarze 8 godzin pracy dziennie. W punktach mieszczących się w centrach handlowych, galeriach praca odbywa się również w soboty i niedziele, w zmianowym systemie pracy.

Kasjer walutowy odpowiada materialnie za wykonane transakcje oraz ponosi pełną odpowiedzialność służbową i karną za naruszenie obowiązujących przepisów, a także zaniedbania i niedopełnienia obowiązków służbowych.

Osoba w tym zawodzie pracuje samodzielnie i podlega systematycznej kontroli zwierzchników oraz audytowi wewnętrznemu i zewnętrznemu.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Praca w zawodzie **kasjer walutowy** niesie za sobą następujące zagrożenia:
- ryzyko wyłudzenia, oszustwa i napadu rabunkowego,
- problemy zdrowotne związane z pracą przy komputerze w pozycji siedzącej, w tym przeciążenie narządu wzroku, kręgosłupa i innych elementów układu szkieletowo-mięśniowego.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **kasjer walutowy** ważna jest:

w kategorii wymagań fizycznych
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu;

w kategorii sprawności sensomotorycznych
- ostrość wzroku,
- ostrość słuchu,
- rozróżnianie barw,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- spostrzegawczość,
- zręczność rąk,
- zręczność palców;

w kategorii sprawności i zdolności
- uzdolnienia organizacyjne,
- uzdolnienia rachunkowe,
- zdolność koncentracji,
- zdolność analitycznego myślenia,
- dobra pamięć,
- odporność na stres,
- wysoka kultura osobista,
- zdolność nawiązywania kontaktów interpersonalnych;

w kategorii cech osobowościowych
- rzetelność,
- dokładność,
- predyspozycje do pracy w szybkim tempie,
- samodzielność,
- systematyczność,
- asertywność,
- odporność emocjonalna,
- komunikatywność.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.4. Kompetencje społeczne; 3.5 Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

W zawodzie **kasjer walutowy** ważny jest dobry wzrok oraz zręczność rąk i palców, pozwalające m.in. na sprawne liczenie, chwytanie banknotów i bilonu. Wymagany jest sprawny aparat mowy oraz słuch w stopniu, który umożliwia swobodną komunikację werbalną z klientami. Ze względu na wartość prowadzonych transakcji bardzo ważna jest zdolność koncentracji i podzielność uwagi.

Pod względem wydatku energetycznego pracę w zawodzie kasjer walutowy można zaliczyć do prac lekkich. Występuje w niej jednak znaczne obciążenie umysłowe wynikające z odpowiedzialności (w tym karnej) za wykonywane transakcje oraz ewentualne błędy.

Przeciwwskazaniem do wykonywania zawodu są:
- schorzenia kręgosłupa uniemożliwiające wielogodzinną pracę w pozycji siedzącej,

- dysfunkcje kończyn górnych,
- daltonizm,
- dyskalkulia (zaburzenie zdolności wykonywania działań arytmetycznych),
- zaburzenia mowy i słuchu,
- niepełnosprawność psychiczna.

WAŻNE:
O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Do podjęcia pracy w zawodzie **kasjer walutowy** preferowane jest wykształcenie co najmniej średnie ogólne lub średnie ekonomiczne (np. w zawodzie technik rachunkowości, technik usług pocztowych i finansowych).

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Warunkiem koniecznym do podjęcia pracy **kasjera walutowego** jest uzyskanie certyfikatu spełniającego wymogi określone przez Narodowy Bank Polski (NBP). Kursy takie oferowane są przez liczne firmy szkoleniowe.

Podjęcie pracy w zawodzie ułatwia również:
- dyplom potwierdzający kwalifikacje: AU.36 Prowadzenie rachunkowości i/lub AU.65 Rozliczanie wynagrodzeń i danin publicznych, uzyskany w toku edukacji formalnej w szkolnym zawodzie pokrewnym technik rachunkowości lub w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych,
- dyplom potwierdzający kwalifikację: AU.66 Świadczenie usług pocztowych, finansowych i kurierskich oraz w zakresie obrotu towarowego, uzyskany w toku edukacji formalnej w szkolnym zawodzie pokrewnym technik usług pocztowych i finansowych lub w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych,
- suplementy Europass (w języku polskim i angielskim) do dyplomów potwierdzających kwalifikacje zawodowe, wydawane na prośbę zainteresowanego przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne,
- certyfikat znajomości języka angielskiego na poziomie co najmniej B1 zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy).

Kasjer walutowy powinien być osobą niekaraną i potwierdzić to stosownym zaświadczeniem o niekaralności.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

W zależności od wielkości oraz struktury danej organizacji, osoba podejmująca pracę w zawodzie **kasjer walutowy** zazwyczaj rozpoczyna swoją karierę jako asystent kasjera walutowego, a następnie ma możliwość awansu na stanowisko kasjera walutowego.

Kasjer walutowy może podwyższać kompetencje:
- podejmując kształcenie (warunkiem jest posiadanie świadectwa maturalnego) w szkołach wyższych I stopnia na kierunkach związanych z bankowością lub finansami,
- uczestnicząc w szkoleniach branżowych.

Po uzyskaniu wykształcenia wyższego może awansować na stanowiska specjalistyczne bądź kierownicze, w zależności od przyjętych w danej organizacji zasad.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2018 r.) w zawodzie **kasjer walutowy** nie ma możliwości potwierdzania kompetencji zawodowych w edukacji formalnej.

Osoba podejmująca pracę w zawodzie zobowiązana jest potwierdzić swoje kompetencje w toku edukacji pozaformalnej – w trakcie obowiązkowego kursu opracowanego zgodnie z zaleceniami NBP. Uczestnicy kursu uzyskują certyfikat ukończenia szkolenia, potwierdzający nabycie umiejętności w zawodzie.

Po zdaniu egzaminu przed Okręgową Komisją Egzaminacyjną możliwe jest potwierdzanie (także w trybie eksternistycznym) kwalifikacji wyodrębnionych dla zawodów pokrewnych, ale przydatnych w pracy kasjera walutowego. Są to kwalifikacje:

- AU.36 Prowadzenie rachunkowości,
- AU.65 Rozliczanie wynagrodzeń i danin publicznych,
- AU.66 Świadczenie usług pocztowych, finansowych i kurierskich oraz w zakresie obrotu towarowego.

Kompetencje z zakresu obsługi międzynarodowych transferów pieniężnych, a także aktualizacji przepisów prawa dewizowego czy zarządzeń NBP (dotyczących np. działalności kantorowej) zdobywane przez kasjera walutowego poprzez udział w branżowych szkoleniach, czy seminariach, potwierdzane są przez organizatorów stosownymi certyfikatami/ zaświadczeniami.

Więcej informacji można uzyskać w Rejestrze Usług Rozwojowych https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **kasjer walutowy** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Asystent usług pocztowych	421101
Kasjer bankowy	421103
Kontroler rozliczeń pieniężnych	421106
Technik usług pocztowych i finansowych[S]	421108
Technik rachunkowości[S]	431103

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **kasjer walutowy** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

Z1 Prowadzenie skupu i sprzedaży zagranicznych środków pieniężnych, w tym ocena ich autentyczności.
Z2 Dokonywanie wpłat i wypłat z kont bankowych.
Z3 Obsługiwanie lokat walutowych.
Z4 Negocjacje cen kursu wymiany walut.
Z5 Zasilanie ze skarbca bankowego wartości pieniężnych.

Z6 Zabezpieczanie wartości pieniężnych w sejfach, kasetach, multisejfach, dyspenserach.
Z7 Rozliczanie i uzgadnianie ilościowe i wartościowe nominałów (pozostałości kasowej).

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie transakcji gotówkowych i bezgotówkowych

Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie transakcji gotówkowych i bezgotówkowych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Prowadzenie skupu i sprzedaży zagranicznych środków pieniężnych, w tym ocena ich autentyczności	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Rodzaje i nominały walut; • Rodzaje zabezpieczeń znaków pieniężnych; • Rodzaje i zasady obsługi urządzeń służących do rozpoznawania autentyczności znaków pieniężnych; • Przepisy i procedury postępowania w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości związanych bezpośrednio ze znakami pieniężnymi; • Zasady korzystania z tabel kursów walut; • Rodzaje operacji finansowych; • Zasady arytmetyki.	• Rozróżniać rodzaje i nominały walut; • Rozpoznawać autentyczność znaków pieniężnych z wykorzystaniem specjalistycznych urządzeń; • Stosować procedury postępowania w sytuacji stwierdzenia nieprawidłowości np. fałszerstwa, zniszczenia, uszkodzenia; • Posługiwać się tabelą kursów walut; • Przeliczać wartości pieniężne pomiędzy walutami wg kursów walut, • Obsługiwać urządzenia biurowe i specjalistyczne stosowane przy dokonywaniu transakcji skupu i sprzedaży walut.

Z2 Dokonywanie wpłat i wypłat z kont bankowych	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Procedury dotyczące przeprowadzania operacji gotówkowych i bezgotówkowych, w tym międzynarodowych transferów pieniężnych; • Przepisy prawa dotyczące realizacji transakcji międzynarodowych; • Programy komputerowe mające zastosowanie w bankowości; • Zasady działania narzędzi służących do przeprowadzenia oraz ewidencji transakcji; • Zakres i wysokość kosztów (prowizji) związanych z transferem środków pieniężnych; • Zasady korzystania z tabel opłat i prowizji.	• Obsługiwać konta i lokaty walutowe, w tym międzynarodowe transfery pieniężne, zgodnie z obowiązującymi procedurami; • Obsługiwać specjalistyczne programy komputerowe stosowane w bankowości; • Obsługiwać urządzenia biurowe i specjalistyczne stosowane przy dokonywaniu transakcji gotówkowych i bezgotówkowych; • Informować klienta o ryzyku walutowym oraz o możliwych konsekwencjach zmian kursu; • Ewidencjonować transakcje; • Naliczać opłaty i prowizje obowiązujące w przypadku danej transakcji.

Z3 Obsługiwanie lokat walutowych	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Procedury dotyczące zakładania i obsługi lokat walutowych; • Zasady wykorzystania narzędzi służących do obsługi lokat;	• Obsługiwać lokaty walutowe; • Przedstawiać klientowi ofertę lokat dostępnych w organizacji, w której pracuje; • Doradzać klientowi w zakresie dostosowania

• Ofertę instytucji finansowej dotyczącą lokat.	parametrów lokaty do jego oczekiwań; • Wykonywać symulacje dotyczące oszczędzania na lokatach.

Z4 Negocjacje cen kursu wymiany walut	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady zmiany wartości / aktualnej wyceny walut; • Procedury dotyczące wyceny walut, stosowane w danej organizacji; • Techniki negocjacji.	• Oceniać opłacalność kursu waluty dla organizacji, w której pracuje; • Stosować procedury dotyczące negocjacji kursu wymiany walut; • Prowadzić negocjacje z klientem.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Zapewnianie właściwych warunków przechowywania i przepływu środków pieniężnych

Kompetencja zawodowa Kz2: Zapewnianie właściwych warunków przechowywania i przepływu środków pieniężnych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z5, Z6, Z7, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z5 Zasilanie ze skarbca bankowego wartości pieniężnych	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Rodzaje i zasady działania urządzeń zabezpieczających przechowywanie gotówki; • Przepisy i procedury dotyczące obrotu i przechowywania wartości pieniężnych; • Zasady sporządzania raportów rozliczenia kasy.	• Rozróżniać urządzenia zabezpieczające przechowywanie gotówki (sejf, multisejf); • Obsługiwać urządzenia zabezpieczające przechowywanie gotówki; • Stosować procedury dotyczące obrotu i przechowywania wartości pieniężnych, • Sporządzać raporty rozliczenia kasy.

Z6 Zabezpieczanie wartości pieniężnych w sejfach, kasetach, multisejfach, dyspenserach	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Instrukcję obsługi urządzeń służących do przechowywania środków pieniężnych; • Procedury dotyczące umieszczania środków pieniężnych w sejfach, kasetach itp.; • Procedury uruchamiania oraz zasady działania systemów bezpieczeństwa; • Zasady rejestracji poboru oraz lokowania środków pieniężnych w służących do przechowywania i zabezpieczenia wartości.	• Obsługiwać urządzenia służące do przechowywania środków pieniężnych; • Zabezpieczać wartości pieniężne w sejfach, kasetach, dyspenserach, zgodnie z obowiązującymi procedurami; • Rejestrować realizowane transakcje; • Obsługiwać system bezpieczeństwa funkcjonujące w instytucji.

Z7 Rozliczanie i uzgadnianie ilościowe i wartościowe nominałów (pozostałości kasowej)	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Rodzaje dokumentacji kasowej (dokumenty operacyjne, źródłowe, organizacyjne, rejestry); • Zasady sporządzania raportów rozliczenia kasy;	• Stosować procedury dotyczące obrotu i przechowywania wartości pieniężnych; • Przeprowadzać proces raportowania rozliczenia

• Zasady rozliczania ilościowego i wartościowego nominałów.	kasy; • Prowadzić dokumentację kasową wymaganą na stanowisku kasjera walutowego.

3.4. Kompetencje społeczne

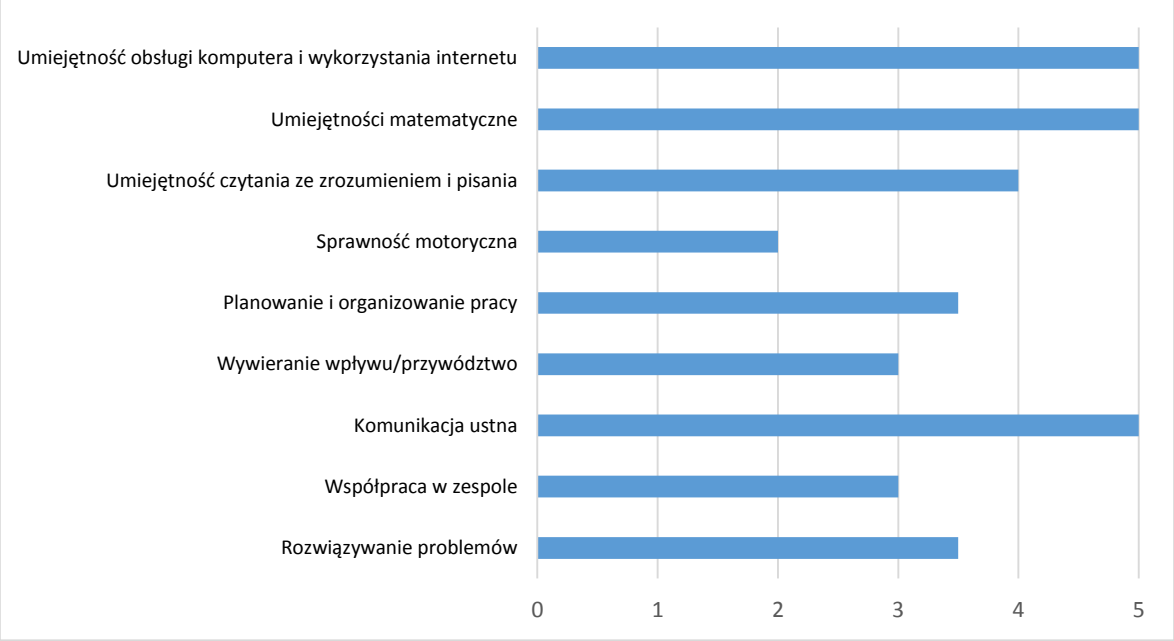
Pracownik w zawodzie **kasjer walutowy** powinien mieć kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za dokonywanie transakcji gotówkowych i bezgotówkowych w walutach obcych i złotych polskich oraz za właściwe stosowanie procedur przechowywania i przepływu środków pieniężnych.
- Przestrzegania obowiązujących przepisów w zakresie prowadzenia operacji kasowych i ochrony danych osobowych oraz wypełniania poleceń przełożonych.
- Bezpiecznego, odpowiedzialnego i profesjonalnego postępowania w sytuacji podejrzenia nieautentyczności uzyskanego banknotu lub stwierdzenia niedoboru w kasie.
- Działania autonomicznie i we współpracy z innymi pracownikami w zorganizowanych warunkach w banku, kantorze wymiany walut lub innej instytucji dokonującej obrotów zagranicznymi środkami płatniczymi.
- Przestrzegania w pracy zasad kultury i etyki zawodowej.
- Oceniania i korekty własnych postaw oraz zachowań.

3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **kasjer walutowy**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **kasjer walutowy**

Uwaga:
Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **kasjer walutowy** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisu kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:
- Zintegrowany System Kwalifikacji: https://www.kwalifikacje.gov.pl
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Kasjer walutowy może znaleźć pracę w firmach prywatnych, których przedmiotem działalności jest skup i sprzedaż walut wymienialnych, a także w bankach oraz instytucjach okołobankowych.

Miejscem pracy kasjera walutowego najczęściej jest:
- punkt wymiany walut np. kantor,
- bank,
- poczta,
- agencja finansowa,
- inna instytucja, zajmująca się obrotem krajowymi i zagranicznymi znakami pieniężnymi.

Aktualnie (2018 r.) zapotrzebowanie na pracowników w zawodzie kasjer walutowy wykazuje stały poziom, a w wielu regionach odnotowuje się tendencję wzrostową.

WAŻNE:
Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**
http://oferty.praca.gov.pl

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]**:**
Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:
http://mz.praca.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe

Barometr zawodów: https://barometrzawodow.pl

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:
Mazowieckie – http://obserwatorium.mazowsze.pl
Małopolskie – https://www.obserwatorium.malopolska.pl
Lubelskie – http://lorp.wup.lublin.pl
Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – http://obserwatorium.wup.lodz.pl
Pomorskie – http://www.porp.pl
Opolskie – http://www.obserwatorium.opole.pl
Wielkopolskie – http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl
Zachodniopomorskie – https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-rynku-pracya
Podlaskie – http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:
http://zielonalinia.gov.pl

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:
www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:
http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:
https://eures.praca.gov.pl
https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2018 r.) w ramach systemu kształcenia zawodowego w Polsce nie przygotowuje się **kasjerów walutowych**.

Kompetencje przydatne do wykonywania zawodu kasjer walutowy można uzyskać, podejmując kształcenie w zawodach pokrewnych:
- w rocznej szkole policealnej w zawodzie technik usług pocztowych i finansowych, w zakresie kwalifikacji AU.66 Świadczenie usług pocztowych, finansowych i kurierskich oraz w zakresie obrotu towarowego;
- w dwuletniej szkole policealnej w zawodzie technik rachunkowości, w zakresie kwalifikacji AU.65 Rozliczanie wynagrodzeń i danin publicznych i/lub AU.36 Prowadzenie rachunkowości.

W ramach wyżej wymienionych kwalifikacji można również uczestniczyć w kwalifikacyjnych kursach zawodowych (dla dorosłych) – także w trybie eksternistycznym, organizowanych przez:
- publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
- niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych i prowadzące kształcenie zawodowe,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego,
- instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
- podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców.

Kwalifikacje uzyskiwane w toku edukacji formalnej (szkolnej), jak i na kwalifikacyjnych kursach zawodowych, potwierdzają Okręgowe Komisje Egzaminacyjne po zdaniu egzaminu i spełnieniu wymagań formalnych.

Szkolenie

Kursy na **kasjerów walutowych** oferowane są przez liczne firmy szkoleniowe. Kursy kończą się egzaminem, po zdaniu którego wydawany jest stosowny certyfikat. Program szkoleń wpisuje się w kryteria ustalone przez NBP i obejmuje zarówno teorię, jak i ćwiczenia praktyczne.

Większość pracodawców realizuje także szkolenia wewnętrzne dla swoich pracowników.

Tematyka kursów dla kasjerów walutowych obejmuje między innymi:
- przepisy prawa karnego, administracyjnego oraz bankowego i walutowo-dewizowego dotyczące obiegu znaków pieniężnych, w tym odpowiedzialności karnej kasjera walutowego,
- zasady przeciwdziałania procederowi „prania pieniędzy” oraz finansowania terroryzmu,
- obsługę klienta z elementami psychologii zachowania,
- określanie odstępstw dotyczących parametrów technicznych banknotów,
- ocenę banknotów wątpliwych pod kątem ich pewników zabezpieczeniowych w zakresie kontroli optycznej i narzędziowej,
- zasady postępowania z destruktami i falsyfikatami,
- zasady postępowania w sytuacjach zagrożenia życia (napadu rabunkowego).

Organizatorzy szkoleń poświadczają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami.

WAŻNE:
Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]**:**

Szkolnictwo wyższe:
www.wybierzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:
https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne
http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod
https://zrp.pl

Szkolenia zawodowe:
Rejestr Instytucji Szkoleniowych – http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris
Baza Usług Rozwojowych – https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl

Inne źródła danych:
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl
Bilans Kapitału Ludzkiego – https://bkl.parp.gov.pl
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – http://www.frse.org.pl, http://europass.org.pl
Learning Opportunities and Qualifications in Europe – https://ec.europa.eu/ploteus

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Średnie wynagrodzenia **kasjera walutowego** kształtują się na poziomie od 2500 do 3000 zł brutto miesięcznie. Ich wysokość uzależniona jest m.in. od:

- posiadanych kwalifikacji (wykształcenia i ukończonych kursów i szkoleń),
- stażu pracy,
- rodzaju zatrudniającej instytucji (w tym sektora: prywatny/publiczny),
- regionu kraju.

WAŻNE:
Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych.**

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]**:**
Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:
http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy

Przykładowe portale informujące o zarobkach:
https://wynagrodzenia.pl/gus
https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach
https://sedlak.pl/raporty-placowe
https://zarobki.pracuj.pl
https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen
https://www.kariera.pl/wynagrodzenia

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **kasjer walutowy** istnieje możliwość zatrudniania osób z niepełnosprawnością. Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z dysfunkcją narządu ruchu (05-R), o ile stanowisko pracy przystosowane będzie do swobodnego poruszania się osoby niepełnosprawnej (również na wózku), umożliwiając wykonywanie obowiązków służbowych,

- z dysfunkcją narządu wzroku (04-O), pod warunkiem korekty za pomocą szkieł optycznych oraz odpowiedniego przystosowania stanowiska pracy,
- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L), o ile jest ona skorygowana za pomocą aparatów słuchowych w sposób umożliwiający komunikację werbalną.

WAŻNE
Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020". W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:
https://ec.europa.eu/esco/portal/home

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation
- **Umiejętności/Kompetencje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/skill
- **Kwalifikacje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10.2018 r.

- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 679, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 613).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1876, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 860, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. poz. 622, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1-8 (Dz. U. poz. 537).

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).

Literatura branżowa:

- Canwell D., Sutherland J.: Słownik finansów i bankowości. PWN, Warszawa 2009.
- Dobosiewicz Z.: Bankowość. PWE, Warszawa 2011.
- Flejterski S., Świecka B.: Elementy finansów i bankowości. CeDeWu, Warszawa 2017.
- Grocholski Z.: Banki i rynki finansowe. Poltext, Warszawa 2016.
- Harasim J.: Bankowość detaliczna w Polsce. CeDeWu, Warszawa 2011.
- Iwanicz-Drozdowska M.: Bankowość, instytucje, operacje, zarządzanie. Poltext, Warszawa 2013.
- Kosiński B., Nowak A.Z., Karkowska R., Winkler-Drews T.: Podstawy współczesnej bankowości. PWE, Warszawa 2017.
- Mazur Z., Białas M.: Bankowość wczoraj i dziś. Difin, Warszawa 2013.
- Zalewska M.: Bankowość bez tajemnic. Difin, Warszawa 2016.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10.2018 r.]**:**

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie technik rachunkowości: https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/431103.pdf
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie technik usług pocztowych i finansowych https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/421108.pdf
- Narodowy Bank Polski: https://nbp.pl
- Portal Asystent BHP: https://asystentbhp.pl
- Portal Edukacji Ekonomicznej NBPortal.pl: https://www.nbportal.pl
- Portal gospodarczy „Bankier.pl”: https://www.bankier.pl
- Portal gospodarczy „Money.pl” : https://www.money.pl
- Projekt Zintegrowany System Kwalifikacji: http://kwalifikacje.edu.pl
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus
- Wyszukiwarka opisów zawodów: http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.

Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiająca porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, cząstkowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja", „egzaminowanie". Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu", „świadectwa", „certyfikatu".
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	**Czek podróżny**	Rodzaj czeku, który wystawiany jest przez bank lub inną instytucję finansową na standardową kwotę np. 100 złotych, 100 euro, 50 funtów, w różnych walutach. Jest to rodzaj polecenia wypłaty, skierowanego przez bank do innych banków.	https://smartstart.pl/slownik-pojec-ekonomicznych/czek-podrozniczy [dostęp: 31.10.2018]
2	**Dyspenser**	Urządzenie do szybkiego, automatycznego i bezpiecznego wydawania banknotów.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Canwell D., Sutherland J.: Słownik finansów i bankowości. PWN, Warszawa 2009
3	**Pozostałość kasowa**	Bilon i banknoty pozostające w kasetce kasjerskiej kasjera po zakończonym i rozliczonym dniu pracy.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Canwell D., Sutherland J.: Słownik finansów i bankowości. PWN, Warszawa 2009
4	**Środki pieniężne**	Płynne składniki majątku obrotowego, jak gotówka w kasie i depozyty dostępne na żądanie przeznaczone na bieżące wydatki oraz zapłatę bieżących zobowiązań o krótkich terminach zapadalności.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://ksiegowosc.infor.pl/rachunkowosc/rachunkowosc-budzetowa/74074,Ewidencja-srodkow-pienieznych-w-kasie.html [dostęp: 31.03.2019]

www.psz.praca.gov.pl

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

ISBN 978-83-7789-495-8 [434]